

Sygn. akt III Ca 434/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2023 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Roman Troll

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2023 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. J.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 16 lutego 2022 r., sygn. akt I C 1950/20

1) zmienia zaskarżony wyrok:

- a) w punkcie 2. w ten sposób, że – oprócz świadczeń zasądzonych w punkcie 1. tego wyroku – dodatkowo zasądza od pozwanego na rzecz powoda 310 zł (trzysta dziesięć złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 22 września 2018 r.,
- b) w punkcie 3. o tyle tylko, że w miejsce 382,18 zł zasądza 887 zł (osiemset osiemdziesiąt siedem złotych),
- c) w punkcie 4. poprzez jego uchylenie,
- d) w punkcie 5. o tyle tylko, że w miejsce 419,52 zł nakazuje pobrać 736 zł (siedemset trzydzieści sześć złotych),

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda 220 zł (dwieście dwadzieścia złotych) z tytułu zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Roman Troll

Sygn. akt III Ca 434/22

UZASADNIENIE

Pozwem z 16 lipca 2020 r., skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w S., powód M. J. wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz 700 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 22 września 2018 r. oraz kosztów procesu; roszczenie wynikało z najmu pojazdu zastępczego przez 25 dni w stawce 221,40 zł brutto, przy czym wskazał, że dochodzi jedynie części roszczenia.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o obciążenie powoda kosztami postępowania, kwestionując zastosowaną stawkę dzienna najmu i jego okres.

Wyrokiem z 16 lutego 2022 r. Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej zasądził od pozwanej na rzecz powoda 390 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 22 września 2018 r. (pkt 1.); oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2.);

zasądził od pozwanej na rzecz powoda 382,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty uprawomocnienia się wyroku tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3.); nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej 316,48 zł tytułem kosztów sądowych tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa (pkt 4.); nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej 419,52 zł tytułem kosztów sądowych tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Orzeczenie to zapadło przy następujących ustaleniach faktycznych: na skutek wypadku komunikacyjnego z 28 lipca 2018 r. uszkodzony został pojazd marki V. (...), szkodę zgłoszono pozwanej w tym samym dniu; pozwana zaproponowała możliwość organizacji wynajmu pojazdu zastępczego, ale poszkodowany z niej nie skorzystał, kierując się opinią znajomych, którzy odradzali mu wynajęcie pojazdu zastępczego od ubezpieczyciela ze względu na niekorzystne warunki oraz zdecydował się na skorzystanie z usług powoda i od 29 lipca do 22 sierpnia 2018 r. wynajmował od niego samochód zastępczy marki V. (...), przy czym poszkodowany samodzielnie naprawiał samochód, a naprawę rozpoczął dopiero po uzyskaniu świadczenia odszkodowawczego za szkodę w pojeździe, co miało miejsce 17 sierpnia 2018 r.; w dacie zwrotu pojazdu zastępczego samochód nie został przywrócony do stanu sprzed wypadku, ale dokonana naprawa pozwalała na jego udział w ruchu drogowym; powód wystawił fakturę VAT za usługę wynajmu pojazdu na 5535 zł, przyjmując dobową stawkę za najem pojazdu na 180 zł netto i uwzględniając 25 dni najmu; zawarł też z osobą upoważnioną przez właściciela pojazdu umowę cesji wierzytelności, na mocy której cedent przelał na powoda swoją wierzytelność w postaci prawa do odszkodowania za korzystanie z samochodu zastępczego w związku z opisanym wyżej wypadkiem komunikacyjnym; tytułem odszkodowania w zakresie kosztów wynajęcia pojazdu zastępczego pozwana przyznała powodowi 855 zł, przyjmując za zasadne wynajęcie samochodu przez 9 dni i pomniejszając stawkę za wynajem pojazdu do 95 zł brutto za dzień; odwołania nie uwzględniła; pojazd marki V. (...) należy do klasy C, a średnia rynkowa stawka za wynajęcie takiego pojazdu wynosi 120 zł brutto za dobę.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że poszkodowany dążąc do minimalizacji szkody zrezygnował z najmu pojazdu zastępczego w czasie gdy pojazd nadawał się do eksploatacji w ruchu drogowym, a nie dopiero wtedy, gdy został przywrócony do stanu sprzed szkody; podzielił też stanowisko biegłego odnośnie do zasad funkcjonowania rynku najmu pojazdów i na podstawie art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c. pominął wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego uznając, że dowód ten zmierza jedynie do przedłużenia postępowania i wynika z niezadowolenia powoda z ustaleń poczynionych przez biegłego. Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowód z opinii biegłego z zakresu rzeczoznawstwa samochodowego na okoliczność uzasadnionego czasu naprawy i najmu pojazdu, gdyż okoliczność ta została ustalona na podstawie dowodów z dokumentów i dowodu z zeznań świadka A. C. i w tym zakresie uznał, że nie są wymagane wiadomości specjalne. Na podstawie art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c. pominął wnioski powoda zawarte w punkcie 11 pozwu z uwagi na to, że uznał za zasadne prawo wyboru poszkodowanego firmy oferującej pojazd zastępczy, a jedynie ustaleniu podlegała stawka najmu pojazdu, tzn. czy zastosowywano stawkę rynkową i na tę okoliczność przeprowadzono dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy samochodowego, zaznaczył przy tym, że ograniczenia stosowane przez ubezpieczyciela, jeśli chodzi o okres najmu pojazdu, w ogóle nie odpowiadają obowiązkowi usunięcia szkody, w tym przypadku polegającej na niemożności korzystania przez poszkodowanego z uszkodzonego pojazdu.

Przy tak dokonanych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy, przywołując regulacje art. 822 § 1 k.c., art. 436 § 1 k.c., art. 435, k.c., art. 35 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych i art. 36 tej ustawy, a także art. 361 § 1 i 2 k.c., art. 354 § 2 k.c. uznał powództwo za zasadne w części, gdyż sprzeciwiała się jego uwzględnieniu w całości regulacja art. 321 § 1 k.p.c. Jako zasadny okres najmu przyjął 25 dni, a co do dobowej stawki czynszu wskazał, że winna wynieść 120 zł brutto, wskazując, że wybór dokonany przez pozwanego nie może zwiększać odpowiedzialności pozwanej ponad stawki rynkowe.

Sąd Rejonowy uznał, że powód dochodzi w tym postępowaniu jedynie 13% całości należnego według niego świadczenia za wynajem pojazdu, a otrzymał już dobrowolnie 15% tego świadczenia (855 zł), dlatego powództwo podlegało uwzględnieniu w części, a jako jego ostateczną podstawę wskazał regulację art. 436 § 2 k.c. w zw. z art. 415 k.c. i 361 § 1 i 2 k.c. oraz w zw. z art. 36 ust. 1 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu

Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Zasądził 390 zł, wskazując sposób jej wyliczenia – całość należności to: 25 dni x 120 zł = 3000 zł, powód dochodził 13% całości należności z tego tytułu czyli 13 % z 3000 zł to 390 zł. Kierując się zasadą wynikającą z 321 § 1 k.p.c. uznał, że przedmiot orzekania został przez powoda określony w zakresie kosztów najmu pojazdu zastępczego w sposób procentowy odnoszący się do całości ustalonego przez powoda świadczenia, dlatego orzekając zobowiązany był do przestrzegania granic procentowo dochodzonego świadczenia, z tym że w odniesieniu do ustalonego należnego w całości świadczenia. Oddalił powództwo na podstawie art. 826 k.c., a o odsetkach orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. art. 817 § 1 i 2 k.c., zaś o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c., uznają, że powód wygrał proces w 57%, a o kosztach sądowych na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego wyroku złożył powód, zaskarżając go w części oddalającej powództwo ponad 390 zł – wskazał wartość przedmiotu zaskarżenia na 310 zł – i zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zastosowanie dowolnej i swobodnej oceny dowodów oraz dokonanie ustaleń faktycznych sprzecznych z treścią z zebranego materiału dowodowego poprzez błędne przyjęcie, że uzasadniona stawka najmu to 120 zł, gdy biegły ustalił maksymalną stawkę na 130 zł dziennie, a Sąd Rejonowy w nieuprawniony sposób stosuje stawkę średnią oraz błędne przyjęcie, iż rzekomo powód dochodzi 13% roszczenia, gdy nie wynika to z żadnego oświadczenia powoda, który dochodzi 700 zł, gdyż tak określił wartość przedmiotu sporu; art. 321 k.p.c. poprzez przyjęcie, że nie może orzekać ponad żądanie, gdy powód dochodził 700 zł, a nie 390 zł.

Przy tak postawionych zarzutach wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy rozpoznawał sprawę w postępowaniu uproszczonym w składzie jednego sędziego, gdyż dotyczy żądania zasądzenia świadczenia, które nie przekracza 20000 zł (art. 505¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 505¹⁰ § 1 k.p.c.). Orzeczenie zostało wydane na posiedzeniu niejawnym, gdyż żadna ze stron nie wniosła o przeprowadzenie rozprawy, a samo jej przeprowadzenie nie było konieczne dla rozpoznania sprawy (art. 374 k.p.c.).

W ustaleniach faktycznych Sądu Rejonowego przyjęto, że zasadnie wynajmowano pojazd przez 25 dni. Sąd Rejonowy ocenił też, że poszkodowany miał prawo wyboru przedsiębiorstwa wynajmującego pojazd. To oznacza, że Sąd Rejonowy ustalił zarówno uzasadniony czas wynajmu tego pojazdu, jak również przyjął, że właściwie poszkodowany skorzystał z wyboru przedsiębiorstwa wynajmującego, gdyż u ubezpieczyciela warunki były niekorzystne. Jednocześnie z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że średnia dobową stawka najmu wynosiła 120 zł brutto, a powód zastosował stawkę 180 zł netto za dobę. Sąd Rejonowy zaznaczył też, że powód nie może zwiększać odpowiedzialność pozwanej ponad stawki rynkowe i dlatego uznał, że dobową stawkę czynszu winna wynieść 120 zł brutto, czyli jest to średnia stawka za wynajem.

Dodać należy, że zarzucenie Sądowi Rejonowemu dokonanie dowolnej i swobodnej oceny dowodów pozostaje wewnątrznie sprzeczne. Z regulacji art. 233 § 1 k.p.c. wynika, że wiarygodność i moc dowodów ocenia się wg własnego przekonania, na podstawie całego materiału dowodowego. Kwestia zaś, która ze stawek wskazanych przez biegłego powinna mieć w sprawie zastosowanie stanowi już ocenę prawną. Należy też zaznaczyć, że ocena, iż powód dochodzi tylko 13% roszczenia nie jest związana z ustaleniami faktycznymi.

Ostatecznie tenże zarzut procesowy nie miał więc znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Strona pozwana nie złożyła apelacji, a więc ustalenia faktyczne w tym zakresie należy uznać za ustabilizowane.

W tej sprawie powód dochodził części roszczenia (700 zł), natomiast w żaden sposób nie ograniczał procentowo swojego żądania, ani co do konkretnych dni lub części stawki – dochodził po prostu części roszczenia z tego, które uznawał za należne w całości. Jego żądanie było związane z konkretnym stanem faktycznym, wynikającym z uzasadnienia pozwu, a to długością najmu, którą Sąd Rejonowy przyjął jako właściwą, a także stawką najmu, którą Sąd

Rejonowy przyjął w niższej wysokości za właściwą. Powód jednocześnie w pozwie wskazał, że dochodzi tylko części roszczenia.

Wyczerpanie dokonane przez Sąd Rejonowy w zakresie odszkodowania co do najmu pojazdu zastępczego wskazują, że wynosi ono 3000 zł, tak więc dochodzona część żądania (700 zł), nawet po odjęciu wypłaconego świadczenia w postępowaniu likwidacyjnym (855 zł) powinna być zasądzona w całości, a nie obliczana procentowo. Wynika to z tego, że w tej części powód wygrał sprawę, bo dochodził roszczenia w takiej wysokości, która nie wykraczała poza odszkodowanie, którego mógł zasadnie dochodzić w realiach uzasadnienia pozwu.

Art. 321 § 1 k.p.c. jest regulacją, która wskazuje, że sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem ani zasądzać ponad żądanie.

Wskazanie przez powoda, że dochodzi tylko części roszczenia, ale z zaznaczeniem okresu najmu i wysokości stawki najmu, z której dochodzi tego roszczenia (które są związane z ustaleniem całościowej wysokości odszkodowania), nie wskazuje na to, aby ta regulacja uniemożliwiała zasądzenie dochodzonej części w wysokości 700 zł, gdy wysokość żądania zasadnie dochodzonego mogłaby wynosić 3000 zł, pomniejszone o wypłacone powodowi odszkodowanie - 855 zł. Powód, w realiach tej sprawy, mógł zasadnie dochodzić 2145 zł, a dochodził tylko części z tego roszczenia - 700 zł.

W literaturze wskazuje się, że zakaz wyjścia ponad żądanie dotyczy roszczenia zarówno w sensie ilościowym, jak i jakościowym. Sąd nie może wyjść poza wskazywaną przez powoda podstawę faktyczną.

Dlatego też nie było podstaw do twierdzenia, że art. 321 k.p.c. uniemożliwiał, w realiach tej sprawy, zasądzenie żądanych 700 zł na podstawie faktycznej wskazanej przez powoda.

Podstawę prawną dochodzonego roszczenia stanowi regulacja art. 436 § 2 k.c. w zw. art. 415 k.c., 361 § 1 i 2 k.c., art. 363 § 1 i 2 k., art. 36 ust. 1 ustawy 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, art. 14 ust. 1 tej ustawy, art. 822 § 1 k.c. oraz art. 817 § 1-3 k.c. Zakład ubezpieczeń odpowiada bowiem za szkodę wyrządzoną ruchem pojazdu objętego ubezpieczeniem obowiązkowym w zakresie odpowiedzialności sprawcy tego zdarzenia.

Z tych względów apelacja musiała zostać uwzględniona, co doprowadziło także do zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu, gdyż ostatecznie powód w całości wygrał sprawę, a więc co do tych kosztów należało zastosować regulację art. 98 § 1-3 k.p.c., a co do kosztów sądowych regulację art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1125 ze zm.) w związku z art. art. 98 § 1 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 505¹⁰ § 1 k.p.c., należało orzec jak w punkcie 1. sentencji.

Orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego zapadło na podstawie art. 98 § 1-3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.) oraz § 10 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia, albowiem pozwana przegrała sprawę i powinna zwrócić powodowi koszty zastępstwa procesowego i poniesione koszty sądowe. Dodać należy, że występowanie w sprawie drugiego pełnomocnika powoda nie wiązało się z wypowiedzeniem pełnomocnictwa pierwszemu z nich, który złożył też wniosek o uzasadnienie ostatecznie zaskarżonego wyroku (nie można więc przyjąć za niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony kosztów jego występowania w procesie); dlatego też nie było podstaw do zasądzenia zarówno kosztów udzielonego pełnomocnictwa, jak i zwiększonego wynagrodzenia, zapowiedź apelacji rozpoczęła już przecież działanie pierwszego z pełnomocników. W takiej sytuacji procesowej brak podstaw do zasądzenia wyższej kwoty.

SSO Roman Troll